

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Revisionsrapport

Granskning av VA-ekonomi

Karlshamns kommun

Datum: 2006-10-27

Författare: Elisabeth Rye Andersson

Innehållsförteckning

Inledning	2
Bakgrund.....	2
Iakttagelser.....	3
Verksamhet och organisation	3
Avgifter.....	4
Budget, ekonomi och mål.....	5
Investeringar och anläggningar för VA.....	8
Kommentarer och slutsatser.....	10

Inledning

Kommunens revisorer har gett Komrev inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers i uppdrag att granska VA-ekonomin i kommunen. Granskningen ligger inom den årsplan som revisorerna fastställt med beaktande av väsentlighet och risk. Granskningen utförs av Elisabeth Rye Andersson.

Bakgrund

Vattenförsörjningen i kommunen omsätter 18,4 mnkr och avloppshanteringen 27,7 mnkr. I årsredovisningarna 2004 och 2005 redovisade vattendelen ett underskott på 827 kkr respektive ett överskott på 904 kkr. Avloppshanteringen visade överskott, 962 kkr och 94 kkr. Efter 2005 års taxehöjning planeras nya höjningar inte vara aktuella de närmaste åren. En osäkerhetsfaktor är eventuella kostnadsökningar för VA-verket en annan är minskade intäkter.

Försäljning av vatten förväntades under 2006 vara på en låg nivå. Investeringar planeras av VA-verk och ledningsnät. Mörrums reningsverk kommer att byggas ut så snart beslut erhållits från länsstyrelsen. I några områden utanför tätorterna har utbyggnadsbehov aktualiserats, inte minst i skärgården. Miljökraven kommer att öka.

VA-verksamhetens ekonomi under de senaste åren sammanställs som en utgångspunkt i granskningen.

Samtidigt som granskningen pågår har nya redovisningsregler för VA-verksamhet fastställts och börjar gälla år 2007 och EU:s ramdirektiv för vatten håller på att genomföras. Kontakten mellan olika statliga myndigheter och kommunerna i frågan togs under år 2005. För kommunernas del handlar det om vattenförsörjning, vattenkvalitet och prispolitik. Inga konkreta lösningar finns idag avseende finansiering av åtgärderna. Kommunen bör analysera vilka ökade uppgifter som tillkommer alternativt kommer att genomföras och vad de kostar. Vattenmyndighetens tidplan för olika delar löper från år 2006 till år 2015.

Revisionsfrågorna är:

- Finns tydliga riktlinjer för VA-verksamhetens ekonomi?
- Följer VA-redovisningen gällande lagstiftning och rekommendationer inom området?
- Är underlag för taxeberäkning relevant?

I granskningen har relevant dokumentation och redovisning granskats och relevanta personer har intervjuats.

lakttagelser

Verksamhet och organisation

Teknik och fritidsnämnden ansvarar för VA-verksamheten. Verksamheten är inte certifierad enligt miljöledningssystemet ISO 14001 men organisation, processer och rutiner är dokumenterade enligt modellen.

VA-enheten är en egen enhet i linjen med en VA-chef och en VA-ingenjör samt uppdelning på:

- Avloppsverk, 7 anställda
- Vattenverk, 5 anställda
- Rörnät, 10 anställda
- Sternölaboratoriet, 7 anställda

I kommunen finns följande vattenverk:

Långasjö vattenverk som försörjer Karlshamn, Asarum, Mörrum, Elleholm, Svängsta, Hällaryd, Siggarp, Åryd, Köpegårda och Tjärö. Vattenverket producerar mer än 99 procent av kommunens vattenledningsvatten. För distribution finns vattentorn och tryckstegring. Driften sker utan klor med UV-ljus. Styr- och reglerteknik finns och byggs ut kontinuerligt.

Vattenverket Långasjön		
Anslutna konsumenter	27 090	Personer
Råvattenproduktion	3 498 753	m3
Dricksvattenproduktion	3 288 525	m3
Medelproduktion	9 010	m3/dygn

Källa Årsrapport 2005. Karlshamns kommuns vattenförsörjning

Ringamåla vattenverk som försörjer tätorten Ringamåla. Dricksvattnet övervakas från vattenverket vid Långasjön.

Vattenverket Ringamåla		
Anslutna konsumenter	54	Personer
Råvattenproduktion	3 602	M3
Medelproduktion	10	M3/dygn

Källa Årsrapport 2005. Karlshamns kommuns vattenförsörjning

Björkenäs förses från annan vattenkälla.

De vanligaste arbeten på röret är förebyggande underhåll och akutinsatser vid vattenläckor mm.

I kommunen finns följande avloppsreningsverk:

Sternö avloppsreningsverk som togs i drift år 1996. Reningsverket drivs biologiskt utan fällningskemikalier.

Mörrums avloppsreningsverk som är i behov av en ombyggnation och anpassas till mer miljövänliga men också mer ekonomiska reningsmetoder.

Sternölaboratoriet är ackrediterat för kemiska och mikrobiologiska miljö- och dricksvattenanalyser samt för salmonellakontroll. VA-analyser för kommunen sker här.

Svenskt Vatten visar i statistik för år 2004 för Karlshamns kommun att 87,43 procent av folkmängden var anslutna till kommunens allmänna vattenledningsnät. Anslutningen till spillvattennätet var 83,06 procent. Sålta vatten i förhållande till producerat var 84,25 %. Årskostnaden i kronor per såld kubikmeter var 17,80 kr en ökning från året innan med 2,12 kr. Årskostnaden i kronor per ansluten var 1 708,12 kr en ökning från året innan med 29,93 kr beroende på att förbrukningen varierat för storkunder.

Avgifter

Avgifter för vatten, avlopp och dagvatten år 2006 inklusive mervärdesskatt.

Enfamiljshus samt övriga smärre anläggningar	Fast avgift per år	Rörlig avgift per kubikmeter
Vatten och avlopp (taxa 500)	1 385 kr	20,00 kr
Vatten (taxa 510)	515 kr	6,88 kr
Avlopp (taxa 520)	870 kr	13,13 kr
Dagvatten (fastighet + gata)	580 kr	

Hyreshus och industrier	Fast avgift per år	Rörlig avgift per kubikmeter
Vatten och avlopp (beroende på måttarstorlek)	2 770 - 177 410 kr	20,00 kr
Dagvatten per 100 m ² tomtyta – reduktion	580 kr	

Avgifterna som varit oförändrade mellan åren 1997 – 2004 har höjts, dels på grund av minskad vattenförsäljning, dels höjda kostnader på framför allt för el.

Avräkning mellan intäkter och kostnader görs årligen och avräkningen mot VA-kollektivet skuldbokförs i kommunens årsredovisning. I årsredovisning 2005 finns en skuldpost på 7 mnkr till VA-kollektivet som används vid investeringar och för utjämning av eventuella underskott. Av nedan redovisade överskott har 4 mnkr använts vid investeringar.

Sammanställning av resultaten under åren 2000-2005

Avräkning VA	År 2005	År 2004	År 2003	År 2002	År 2001	År 2000
Vatten	904	-828	1 470	466	1 682	261
Avlopp	94	962	621	1 966	1 043	2 471
Totalt	998	134	2 091	2 432	2 725	2 732

Budget, ekonomi och mål

I protokoll för teknik- och fritidsnämnden § 139 fastställdes budget för år 2006.

Verksamhet	Kostnader	Intäkter	Netto	År 2005 netto
Teknik- och fritidsnämnd	-461	0	-461	-52
Förvaltningsledning och kansli	-6 017	3 520	-2 497	155
Vattenförsörjning	-23 305	23 305	0	0
Avloppshantering	-30 330	30 330	0	0
Ospecificerat	348			

Av budgeten framgår att vatten- och avloppshanteringens skall taxefinansieras till 100 procent.

Nämndens kostnader som innefattar även övriga tekniska verksamheter är inte fördelade.

Kraven på dricksvatten är att den skall produceras med hög kvalitet i enlighet med livsmedelslagens normer. Avloppsvatten skall tas om hand i enlighet med miljöbalkens regler. Laboratoriet skall analysera verksamheterna.

I nämndens budgetbeslut finns både övergripande mål och verksamhetsmål samt avrapportering av resultat. För VA-verksamheten beskrivs målen kortfattat:

Det dricksvatten som erbjuds ska vara gott och ha hög kvalitet.

- Vattenprov ska tas enligt uppgjort kontrollprogram.
- Laboratoriet resurser ska i första hand inriktas på enhetens behov.

För att säkerställa råvattentillgång ska samtliga vattentäkter i drift och samtliga reservvattentäkter förses med skyddsområdesgränser och föreskrifter.

- Minst ett ska tas fram under 2006.

Drift och övervakning ska skötas så att inga störningar och avbrott drabbar konsumenten.

- Fjärrstyrning och fjärravläsning ska utvecklas och 25 serviser av järn bytas ut.

Verksamheten ska verka för ökad miljötillsyn.

- Miljövänligare servicebil och byggnation av miljöbodar på reningsverk och avloppsverk slutförs.

Avloppsvattenreningen ska vara minst av den kvalitet som tillsynsmyndigheten föreskriver.

- Laboratoriets resurser ska i första hand inriktas på enhetens behov och oönskade utsläpp utredas och källor spåras med omedelbar verkan.

För att minska utflöde av bräddvatten ska larm installeras i samtliga avloppsstationer.

- 5 pumpstationer ska förses med automatlarm under 2006.

Avloppsledningarnas status bibehålls genom förebyggande spolning och filmning.

- Kontrollen definieras och kvantifieras, 5 km spillvattenledning, 10 km avloppsledning och rotinväxter som inte undersökts på 5 år kontrolleras och vid behov rot-skärs.

Inläckage av ovidkommande vatten minskas genom renoveringar och ledningsomläggning.

- 2 km ledning renoveras under 2006 och nattliga flödesmätningar genomförs.

Laboratoriet ska söka alternativa miljövänliga analyser för att minska användningen av miljöskadliga ämnen.

I konsekvensbeskrivning för VA sägs, att det inte blir några neddragningar av verksamheten, att arbete med att effektivisera verksamheten fortskrider, men att besparingar äts upp av såväl allmänna kostnadsökningar som ökade ambitioner och lagkrav på verksamheten.

I bilaga till beslutet har nämnden också konsekvensbeskrivningar utifrån förvaltningens miljöpolicy och övergripande miljömål.

Ett antal verksamhetsmått och nyckeltal redovisas.

Nyckeltal vatten	Budget 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004	Bokslut 2003	Bokslut 2002
Antal producerade timmar VA-verk	8 800	10 321	7 170	9 648	10 356
Försåld vattenmängd, tkbm	2 600	2 734	2 588	2 877	2 972
Producerad vattenmängd, tkbm	3 100	3 293	3 064	3 469	3 450
Läckande vattenmängd, tkbm	400	459	376	492	378
Antal vattenläckor	25	22	22	27	20
Antal reg. klagomål på vatten	25	8	17	25	20
Otjänliga vattenprov	0	0	0	0	0
Avgiftsfinansieringsgrad	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Totalkostnad såld kbm vatten, öre	896	701	710	594	595
varav administration	107	69	80	56	47
varav produktion	273	266	298	231	203
varav distribution	394	366	336	307	346

Källa Budget 2006 och Årsredovisning 2005

Nyckeltal avlopp	Budget 2006	Bokslut 2005	Bokslut 2004	Bokslut 2003	Bokslut 2002
Antal producerade timmar VA-verk	8 800	10 321	7 170	9 648	10 356
Avgiftsbel. avloppsvatten, tkbm	1 900	1965	1 880	1939	2 003
Behandlat avloppsvtn. Tkbm	4 000	3 602	3 970	3 431	4 272
Inläckage, tkbm	1 700	1 428	1 838	1 241	1 844
Antal avloppsstopp	50	51	52	59	63
Avgiftsfinansiering	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Totalkostn.avgiftsbelagd, öre/kbm	1596	1523	1484	1444	1344
varav administration	98	89	107	92	99
varav produktion	729	736	641	707	667
varav distribution	714	698	736	645	574

Källa Budget 2006 och Årsredovisning 2005

I bokslutsbilaga år 2005 framgår att nämnden gjort utvärderingar av då antagna mål på ett tydligt sätt.

Av redovisningen framgår att elkostnaden för hela VA-verksamheten steg kraftigt fram till år 2003 för att sedan stabiliseras och öka igen år 2005. Ökningen är ca 9 procentenheter för vattenverksamheten och 24 procentenheter för avloppsverksamheten, en genomsnittsökning med 16 procent. Av den analyserade löpande redovisningen år 2006 visar redovisningen på en markant ökning (ca 15- 20 %).

Elkostnaden för VA-verksamhet	2 005	2004	2 003	2002	2 001
Vattenverksamhet alla objekt i kkr	1 440	1 260	1 433	964	944
Avloppsverksamhet alla objekt i kkr	2 550	2 032	2 225	1 607	1 472

Den löpande redovisningen första halvåret 2006 har stickprovgranskats. Noteras bör: Att under slag 40-47 har inte alla transaktioner konterade aktiviteter/projekt/objekt. För en mindre del är alla tre fälten blanka. Beloppen som avses är mindre än 3 500 kronor.

Investeringar och anläggningar för VA

En investeringspolicy antogs av kommunfullmäktige § 122, 2002-09-02. I dokumentet framgår regler och anvisningar som främst berör anläggningstillgångarna inventarier och fastigheter. Syftet är att skapa enhetliga regler för investeringsredovisning och avskrivningstider. I dokumentet under rubriken avskrivningar står att kommunens regel är att avskrivning påbörjas året efter anskaffningen och att avskrivningstiden skall anpassas till ekonomisk livslängd. Under rubriken avskrivningstider räknas olika anläggningar upp och avskrivningstiderna som anges är maximal livslängd.

Följande bruttoinvesteringar finns i budget för VA-verksamheten år 2006.

Investeringar i kkr	Totalt	T.o.m 2005	År 2006	År 2007	År 2008
Nyanläggning av vattenledning- ar	1 200		400	400	400
Nyanläggningar avloppsled- ningar	1 200		400	400	400
Återstr. skydd t pumpstation	375		125	125	125
Pumpstationer ombyggnad	2 250		750	750	750
VA till skärgården	3 000		3 000		
VA-utbyggnad	4 000				4 000
Mörrums avloppsreningsverk	14 500	700	6 800		7 000
Dagvattenrening	600			300	300
TOTALT	27 125	700	12 775	1 975	13 375

VA-investeringarna delfinansieras med investeringsbidrag på 9 400 kkr.

För nettoinvesteringen av återströmningsskydd till pumpstationer och renovering av pumpstationer och Mörrums avloppsreningsverk beräknas avskrivningarna till 5 % och med 5,5 % internränta på bokförd tillgång. Avskrivningstiden blir 20 år.

För VA till Skärgården, VA-utbyggnad samt dagvattenrening beräknas en avskrivning på 3,33 % och 5,5 % internränta, avskrivningstid 30 år.

Reinvesteringar i Sternölaboratoriet skrivs av på 10 år och internräntan är 5,5 %.

Anläggningsregistret har kontrollerat avseende VA-anläggningar och inventarier. Avskrivningstiderna som lagts in i systemet följer kommunens policydokument. Strukturen på utdatan från anläggningsreskontran har varit lätt att följa per objekt.

Redovisade värden per objekt är bokförda fram till år 2005. Budgetbelopp är inlagda i anläggningsregistret för åren 2006-2008 för att kunna beräkna kapitaltjänstkostnader till budget och för att följa anslag mot redovisningen.

I kommunens anläggningsregister finns bokfört anläggningar år 2006 på VA-verksamheten för 140 mnkr. I beloppet ingår investeringsbudgeten för år 2006.

Anläggningsregistret 2006 i kkr	Bokfört Värde	Avskriv- ningstid
Miljölaboratorium, utbyggnad	3 106	33
VA Skärgården	42	33
Väg vattenverket Froarp	328	33
Froarp, vattentorn	407	33
Vattenledningsnät	7 705	33
Åryd vattenförsörjning	2 434	33
Vetekulla Matvik vattenförsörjning	7 583	33
Vittskövde avlopp	379	33
Åryd tryckstegring	124	33
Halahlult reningsverk	234	33
Sternö avloppsverk	58 737	33
Mörrums avloppsreningsverk	460	33
Pumpstationer	5 240	33
Avloppsledningsnät	29 206	33
Åryd avloppsförs.	2 691	33
Vetekulla Matvik avloppshantering	8 548	33
Åryds pumpstation	246	33
Froarp vattenverk	908	25
Ringamåla vattenförsörjning	209	25
Säker vattenförsörjning	498	25
Mörrums reningsverk	9 838	25
Ringamåla reningsverk	28	25
Återströmningsskydd pumpstation	125	10
Maskiner Åryds pumpstation	214	10
Laboratoriet inventarier	1 016	10
Gasvarnare Sternöverket	27	5
Fordon VA-verket	255	5
Datorer mm	20	3
Summa anläggningar och inventarier	140 608	

Planerat underhåll och omläggningar av vattenledningar har skett kontinuerligt och budgeteras årligen. Utfall och budget följs åt. Av tabellen framgår att akuta underhållsåtgärder visar en minskning sedan år 2003.

Underhåll vattenledningar i kkr	2005	2004	2003	2002	2001
Akut reparation av ledningar	354	401	745	702	411
Akuta underhållsåtgärder	114	144	140	67	115
Omläggning av ledningar	1 497	1 836	1 541	1 692	1 842
Planerat underhåll	2 168	1 391	1 817	1 488	1 882

Underhåll avloppsledningar mellan åren 2005-2001. Planerat underhåll ökade kraftigt under år 2005 och översteg budget med ca 600 kkr.

Underhåll avloppsledningar i kkr.	2005	2004	2003	2002	2001
Akut reparation av ledningar	175	203	120	66	128
Akut rensning	122	77	85	109	71
Akuta underhållsåtgärder	16	7	48	76	73
Omläggning av ledningar	1 650	2 635	2 400	2 414	2 398
Planerat underhåll	1 146	342	421	584	276
Planerad rensning ledning	767	792	825	627	420

Kommentarer och slutsatser

Sammanfattningsvis gör vi bedömningen att VA-verksamhetens redovisning och uppföljning är rättvisande och ändamålsenlig. Kommunen redovisar ett stort antal uppföljningar och nyckeltal som gör det lätt att följa utvecklingen.

Finns tydliga riktlinjer för VA-verksamhetens ekonomi?

Vid kontroll av kommunens policy för investeringar, VA-verksamhetens löpande redovisning 1 januari – 1-juni 2006 samt anläggningsregistret och investeringsredovisningen gör vi bedömningen att.

- Kommunens investeringspolicy är i behov av revidering. Att avskrivningar, som det står i dokumentet, skall påbörjas nästkommande år efter investeringen överensstämmer inte med god redovisningssed.
- Några särskilda redovisningsinstruktioner för VA-verksamheten finns inte och vi rekommenderar att sådana dokumenteras med anledning av ändrade krav på redovisningen som börjar gälla 1 januari 2007.
- Den löpande redovisningen första halvåret 2006 har stickprovgranskats. Noteras bör att under slag 40-47 har inte alla transaktioner konterade aktiviteter/projekt/objekt. För en mindre del är alla tre fälten blanka. Beloppen som avses är mindre än 3 500 kronor.

- I övrigt visar stickprovet att intäkter och kostnader bokförs löpande utan anmärkning.
- Anläggningsregistret för VA-verksamheten har granskats utan anmärkning.
- Investeringar och underhåll planeras och följs upp på ett tillfredsställande sätt.

Följer VA-redovisningen gällande lagstiftning och rekommendationer inom området?

Vår bedömning är att kommunen i allt väsentligt följer god redovisningssed.

Avseende kapitaltjänstkostnadens räntedel se nästa kontrollmål.

Är underlag för taxeberäkning relevant?

Den nu gällande VA-lagen är tydlig med att bruksavgifterna för vatten och avlopp får tas ut för att täcka nödvändiga kostnader. Samma regelverk kommer att gälla även i den nya lagen från och med år 2007.

Med anledning av de nya redovisningsreglerna rekommenderar vi kommunen att se över de kostnader som belastar VA-området, exempelvis, ränta på arbetande kapital (ingår i kapitaltjänstkostnad), ränta på rörelsekapital och övriga overheadkostnader.

Avskrivningstiderna bedöms som rimliga och motsvarande bedömning görs i ett antal VA-mål. Vi rekommenderar ändå att dela upp anläggningen vid ny-, till- och ombyggnation i fastighet och industriinventarier då olika avskrivningstider är aktuella. För byggentreprenader får ränta belasta projektet under byggtid och räknas in i avskrivningsunderlaget.

Skuldföringen av överskotten kommer inte i konflikt med VA-lagen under förutsättning att VA-kollektivet får tillgodogöra sig ränta på de ansamlade medlen. Dessa skall användas till framtida investeringar eller underhåll och tidpunkten för nyttjandet bör inte vara alltför långt bort (5 år).